

OSLO KOMMUNE
BYRÅDET

Byrådslederens kontor

Behandling av sak: Høringsuttalelse NOU 2012:2 Utenfor og innenfor. Norges avtaler med EU

Byrådet behandlet den 08.05.2012 vedlagte sak nr. 1042

Byrådet fattet slikt vedtak:

Byrådet avgir i henhold til delegert fullmakt følgende høringsuttalelse til *NOU 2012:2 Utenfor og innenfor. Norges avtaler med EU*:

1. INNLEDNING OG HOVEDBUDSKAP

Etter 20 år med EØS-avtalen mener Oslo kommune at en utredning av Norges avtaler er hensiktsmessig. NOU 2012:2 Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU fremstår som en meget velfundert, gjennomarbeidet, leservennlig og komplett beskrivelse og analyse av Norges avtaler med EU. Utredningen vil i seg selv skape et godt fundament for en videre kompetansebygging og debatt når det gjelder Norge og EU/EØS.

Oslo kommune vil i denne høringsuttalelsen i første del fremheve en del punkter som ansees som kommunens hovedinnspill til utredningen. I høringsuttalelsens øvrige deler utdypes og begrunnes disse punktene.

Oslo kommune vil fremheve følgende:

FORVALTNING OG MEDVIRKNING

- Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling om å benytte det handlingsrommet som finnes til å velge løsninger som er best etter en nasjonal vurdering, heller enn å tolke direktivene utvidende.
- Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling om sterkere prioriteringer i europapolitikken og vil videre anbefale at man involverer alle berørte parter, inkludert kommunesektoren, i europapolitikken for å styrke mulighetene for reell påvirkning gjennom flere kanaler.
- Koordinering, kommunikasjon og dialog mellom forvaltningsnivåene bør styrkes.

- Oslo kommune mener at spesialutvalgene i større grad bør konsultere kommunesektoren. Oslo kommune vil foreslå at det i spesialutvalgenes retningslinjer oppføres at konsultasjon av kommuner og fylkeskommuner skal vurderes i ethvert sakstilfelle.
- Det er en utfordring å gjøre Europapolitisk forum for regionalt og lokalt folkevalgte til et forum som er relevant nok for å diskutere viktige problemstillinger i en fase hvor man kan ha innvirkning på saken.
- Utvalget bemerker at norsk europapolitikk i stor grad er statlig europapolitikk. Norske nasjonale myndigheter evner ikke alltid å ta inn over seg kommunenes perspektiver, således oppstår behovet for egne kanaler mot EU systemet. Gjennom paraplyorganisasjonene er informasjonen målrettet for kommunesektoren. Målene for påvirkningen har ofte stort sammenfall storbyer imellom, mens det noen ganger kan være ulike oppfatninger av samme spørsmål på nasjonalt nivå i Norge.
- Ved tidligere tilgang på norske posisjoner vil kommunen kunne formidle samme budskap gjennom egne påvirkningskanaler og således styrke de norske posisjonene.
- Oslo kommune er aktivt medlem i interesseorganisasjonen for storbyer EUROCITIES. Gjennom EUROCITIES bidrar Oslo kommune til å påvirke EUs politikk. EUROCITIES har tyngde og bidrar med faglig og teknisk kunnskap som blir verdsatt i EU. Gjennom EUROCITIES har Oslo en kort vei direkte til EUs organer.
- Oslo kommunes tilstedeværelse i Brussel, via Osloregionens Europakontor, har først og fremst til hensikt å skape kontakter med EU-systemet og med regioner, byer og nettverk som er relevante for kommunens virksomhet.

OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

- Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling om å foreta en gjennomgang av hvordan reglene om offentlige anskaffelser utformes på nasjonalt nivå innenfor rammene av EU/EØS-retten
- Oslo kommune mener hensiktsmessigheten av at Norge skal ha egne nasjonale terskelverdier som er lavere en EØS-terskelen bør vurderes. Det samme gjelder spørsmålet om at reglene i Norge er gitt anvendelse også på *uprioriterte tjenester*.
- Det vil kunne være naturlig å opprette et nærmere samarbeid mellom Oslo kommune, Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) og Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet (FAD), for utveksling av erfaringer og innspill for forbedring av innholdet i og implementeringen av EØS-regelverket på anskaffelsesområdet.
- Det forutsettes at det vil bli mulig for Oslo kommune å komme med høringsinnspill når nye direktiver om offentlige anskaffelser skal implementeres i norsk rett.

NÆRINGS- OG ARBEIDSLIV

- Oslo kommune er enig med utvalget i at næringspolitiske formål kan forfølges innenfor rammene av EU/EØS, men at virkemidlene ofte må tilpasses en regional kontekst ut fra spillereglene i EØS og praksis i EU. Dette krever mye kompetanse for å gjøres effektivt.
- For at kontraktsoppfølgingen fra kommunenes side skal bli reell og effektiv, mener kommunen det er behov for en avklaring og forenkling i relasjon til ”forskrift om lønns- og arbeidsvilkår ved offentlige kontrakter”, innen rammen av EØS-avtalen.

- Oslo kommune ønsker at det gjennomføres en tidligere annonsert utredning og at det fører til en revisjon av det norske regelverket knyttet til virksomhetsoverdragelser.

MILJØ, KLIMA, RENOVASJON OG SAMFERDSEL

- Oslo kommunes ønsker mer dialog nasjonalt om EUs regelverk på miljøområdet.
- Det bør vurderes om euroklassene, som benyttes til å regulere utslipp fra kjøretøy, skal endres slik at de stiller krav til nitrogendioksid og ikke bare NOx som er tilfellet i dag. I denne sammenheng vil kommunen påpeke at EUs standard testsykluser, som skal verifisere at utslipp fra nye kjøretøy er i tråd med gjeldende euroklasser, bør revideres slik at de gjenspeiler virkelig kjøreforhold også under nordeuropeiske klimatiske forhold.

SOSIALOMRÅDET

- På helse og sosialsektoren har Oslo kommune enkelte utfordringer knyttet til økt etterspørsel etter velferdstjenester fra utenlandske statsborgere.

PROGRAMDELTADELSE

- Regionale myndigheters tilgang til EUs regionale programmer, inkludert Interreg-programmet, er positivt for Oslo og bidrar til å styrke kommunens virkemiddelportefølje i næringspolitikken.
- Oslo kommune mener det er viktig at Norge deltar i Interreg-programmene og at bevilgningene er tilstrekkelige i forhold til finansieringen fra EU.
- En formalisering av Norges tilknytning til Interreg-programmene bør vurderes
- Det bør også gjennomføres en evaluering av programdeltakelsen hvor fylkeskommunene og kommunene får anledning til å gi innspill.
- Oslo kommune ber om at man utvikler bedre informasjon, veiledning og rådgivning for PROGRESS og at man i de utlysninger som er aktuelle utenfor statsforvaltningen aktivt søker etter norske deltakere.
- Oslo kommune mener det er uheldig for kontinuiteten og innholdet i samarbeidet med våre østeuropeiske samarbeidsbyer at forhandlingene om neste periode av EØS-finansieringsordningene (2009-2014) har trukket ut i tid.

EU/EØS-KUNNSKAP

- Ordningen med nasjonale eksperter i EUs institusjoner og andre hospitantordninger må utvikles til å omfatte deltakere fra kommunal sektor.
- Departementene har gjennom UD en ordning med hospitanter til Kommisjonen hvert halvår. Tidligere disponerte kommunesektoren, gjennom KS, en av disse plassene. UD bør også gjeninnføre ordningen med plasser til KS'/kommunesektorens disposisjon i sin halvårige hospitantordning.

2. FORVALTNING OG MEDVIRKNING

Utvalgets inntrykk er at koordineringen av norsk EU/EØS-forvaltning er relativt svak. Når EU-politikk i stor grad er å betrakte som innenrikspolitikk, stilles det nye krav både til UD og

øvrige departementer samt det politiske Norge. Den økte rollen til forvaltningen i EU/EØS saker og mangel på både politisk mandat og engasjement er problematisk.

Utvalget påpeker at man som nasjonal lovgiver i gjennomføringen av direktiver ofte har et handlingsrom som man bør utnytte til det beste for norske interesser. Utvalget mener at man skal gjennomføre direktivene lojalt og korrekt, men at man må være bevisst de mulighetene som ligger i å gjennomføre direktivene på en måte som best mulig ivaretar norske interesser. Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling om å benytte det handlingsrommet som finnes til å velge løsninger som er best etter en nasjonal vurdering, heller enn å tolke direktivene utvidende.

Utvalget bemerker videre at en aktiv europapolitikk mot Brussel er viktig, men at mulighetene for reell påvirkning er liten. I forlengelsen av dette understreker utvalget viktigheten av klare prioriteringer i europapolitikken. Oslo kommune støtter anbefalingen om sterkere prioriteringer og vil videre anbefale at man involverer alle berørte parter, inkludert kommunesektoren, i europapolitikken for å styrke mulighetene for reell påvirkning gjennom flere kanaler.

Når det gjelder koordinering mellom forvaltningsnivåene spesielt, bør denne styrkes. Bedre kommunikasjon og dialog mellom forvaltningsnivåene vil kunne bidra til å belyse konsekvenser for kommunesektoren av EØS-relevante EU-initiativ og sikre en god implementering når EØS-regelverk skal innlemmes i norsk rett. Kommunene besitter erfaringer og kompetanse fra praksisfeltet som kan supplere departementene og direktoratene.

Utredningen peker i punkt 8.3.5 på at spesialutvalgene for EØS-saker i ulik, men sjelden grad benytter seg av EØS-referansegrupper for å innhente synspunkter når norske posisjoner utarbeides. Videre sier de at "Departementene konsulterer sjelden kommuner og fylkeskommuner". Oslo kommune mener at spesialutvalgene i større grad bør konsultere kommunesektoren. Oslo kommune vil foreslå at det i spesialutvalgenes retningslinjer oppføres at konsultasjon av kommuner og fylkeskommuner skal vurderes i ethvert sakstille. Oslo kommune vil også vise til rapporten "Bedre samhandling mellom forvaltningsnivåene i EØS-arbeidet" fra 2008 som blant annet omhandler representasjon av kommunesektoren i spesialutvalgene.

Europapolitisk forum for regionalt og lokalt folkevalgte er så vidt nevnt i rapporten uten videre omtale. Det er en utfordring å gjøre forumet til et forum som er relevant nok for å diskutere viktige problemstillinger i en fase hvor man kan ha innvirkning på saken. Dette føyer seg inn i diskusjonen om hvordan man kan skape politisk engasjement med en tilknytningsform hvor politikerne i liten grad har anledning til å delta og har lite å vinne, og heller mye å tape på å engasjere seg politisk. Forumet bør bestrebe seg på å skape en arena for diskusjon og gjensidig utveksling av informasjon, heller enn en arena hvor statlige myndigheter orienterer regionalt og lokalt nivå.

I sine avsluttende merknader til kapittel 9 bemerker utvalget at norsk europapolitikk i stor grad er statlig europapolitikk og at ikke-statlige aktører deltar i liten grad i den norske felles europapolitikken. Samtidig påpekes at ikke-statlige aktører arbeider i egne kanaler mot EU-systemet. I noen tilfeller har norske statlige og ikke-statlige aktører sammenfallende interesser, men det kan også være tilfeller hvor det er interessekonflikter. I den grad kommunen søker å påvirke EUs beslutningsprosesser så er det gjennom europeiske paraplyorganisasjoner. Norske nasjonale myndigheter evner ikke alltid å ta inn over seg kommunenes perspektiver, og således oppstår behovet for egne kanaler mot EU systemet. Dette undergraver ikke innsatsen som gjøres av den norske delegasjonen i Brussel og av departementene/direktoratene. Det bare understreker at forvaltningsnivåene har ulike behov.

Gjennom paraplyorganisasjonene er informasjonen målrettet for kommunesektoren og målene for påvirkningen har ofte stort sammenfall storbyer imellom, mens det noen ganger kan være divergerende oppfatninger av samme spørsmål på nasjonalt nivå i Norge.

Oslo kommune er tilfreds med at notatene i EØS-notatdatabasen vurderes etter relevans for fylker og kommuner. Norske posisjoner oversendes imidlertid ofte like før høringsfristens utløp. Ved tidlig varslig kan kommunesektoren bidra med kunnskap og kontakter og samarbeide om påvirkning. Ved tidligere tilgang på norske posisjoner vil kommunen kunne formidle samme budskap gjennom egne påvirkningskanaler og således styrke de norske posisjonene.

Oslo kommune er seg bevisst EU-reglens og samarbeidets innvirkning på kommunen, og ønsker å delta i påvirkning. Kommunen søker å ha kjennskap til initiativer og regelverk som er under utarbeidelse. Videre er det viktig å ha gode faglige nettverk og delta i prosjekter for å utvikle kommunens tjenester. For Oslo kommune er det ikke tilstrekkelig å ha kontakt med norske departementer og andre norske kommuner i så henseende. Oslo kommune søker derfor egne kanaler for informasjon og påvirkning.

EUROCITIES er interesseorganisasjonen for Europeiske storbyer (med over 250 000 innbyggere). Organisasjonen har over 140 medlemmer fra 30 land. EUROCITIES er det viktigste lobbyorganet for storby spørsmål i Europa, og deltar som høringsinstans for nye EU-forslag. EUROCITIES driver påvirkningsarbeid overfor EU-systemet og nasjonalstatene, tilrettelegger for erfaringsutveksling og prosjektsamarbeid mellom byene. Oslo kommune har vært medlem siden 1993. Bergen kommune er også medlem av EUROCITIES. Oslo kommune er aktivt med i fem av seks faglige forum og deltar med fagekspert i ca 15 arbeidsgrupper. Gjennom EUROCITIES får våre virksomheter tilgang til aktuell informasjon fra EU innen sin sektor, de kan bidra med innspill til posisjonsnotater og høringer og de kan samarbeide om metoder, måling og indikatorutvikling for teknisk implementering av regelverk (for eksempel på støy eller luftkvalitet). Videre gir deltakelse i forum og arbeidsgrupper våre eksperter et bredt europeisk fagnettverk.

Gjennom EUROCITIES bidrar Oslo kommune til å påvirke EUs politikk. EUROCITIES har tyngde og bidrar med faglig og teknisk kunnskap som blir verdsatt i EU-systemet. Gjennom EUROCITIES har Oslo en kort vei direkte til EUs organer. Det er tett kontakt mellom Kommisjonen, kommissærene, parlamentarikerne og EUROCITIES. Medlemsbyene pleier tett kontakter med "sine" parlamentarikere og regjeringer. Når EUROCITIES lager planer for påvirkning kan man derfor få stort gjennomslag når alle byene samarbeider. Et område hvor det urbane perspektivet har fått stort gjennomslag er blant annet i forslaget til ny regionalpolitikk, hvor den urbane dimensjonen er trukket frem i mye større grad enn for inneværende periode. Også på miljøområdet har EUROCITIES stort gjennomslag. EUROCITIES er dyktige på å konkretisere og eksemplifisere sine posisjonsnotater og erklæringer. Disse mottas da med stor takknemlighet av EU byråkrater og politikere som behandler aktuelle sak i EU-systemet da eksemplene viser utfordringer og effekt på lokalt nivå. Gjennom EUROCITIES får Oslo kommune også mulighet til å bidra direkte i påvirkningsarbeid. Oslo kommune har for eksempel gjennom EUROCITIES en representant i Kommisjonens ekspertgruppe på *Intelligent Transport Systems for Urban Areas*, og kommunen deltar i møte med Europaparlamentets Urban Intergroup i mai 2012.

Sammen med fylkeskommunene på Østlandet etablerte Oslo kommune Osloregionens Europakontor i Brussel i 2003. Bakgrunn for etableringen var behov for mer informasjon, kompetanse og kortere linjer til Brussel. Målet er at kontoret skal være et service- og kompetansesenter for medlemmene og sikre økt deltakelse i europeisk regionalt samarbeid.

Gjennom Europakontoret får kommunen tilgang på nettverk, informasjon, prosjektpartnere og vi får profilert og synliggjort regionen i Brussel.

Utvalget beskriver i rapporten at ikke-statlige aktører i Brussel rangerer betydningen av den norske delegasjonen og statlige myndigheter lavt. For Oslo kommune er dette delvis sant. Oslo kommune verdsetter i stor grad arbeidet som gjøres ved delegasjonen og har gode kontakter med relevante fagråder. Kommunens tilstedeværelse i Brussel, via Osloregionens Europakontor, har først og fremst til hensikt å skape kontakter med EU-systemet og med regioner, byer og nettverk som er relevante for kommunens virksomhet.

I tillegg til overnevnte organisasjoner deltar kommunens virksomheter i en rekke internasjonale og europeiske sektororganisasjoner som igjen driver informasjonsinnhenting og påvirkning. Noen av disse er:

- EUREAU – europeisk interesseorganisasjon for Vann- og avløpssektoren
- European Tree Workers
- ICLEI – Local Governments for Sustainability
- CIE- Internasjonal standardisering for utendørs belysning
- Gjennom Avfall Norge – Municipal Waste Europe og Confederation of European Waste-to-Energy Plants
- International Federation for Housing and Planning
- Metrex – The network of European Metropolitan Regions and Areas
- European Cities against Drugs
- European Metropolitan Transport Authorities

3. OMRÅDER HVOR OSLO KOMMUNE BERØRES AV NORGES AVTALER MED EU

Som NOU'en på en utfyllende og grundig måte beskriver, har EØS og andre avtaler Norge har med EU stor innvirkning på norsk politikk, næringsliv og samfunnsliv. EØS-avtalen har i stor og økende grad innvirkning på norske kommuner. Oslo kommunes næringsliv og borgere er en integrert del av EUs indre marked og kommunens egne virksomheter arbeider daglig med å praktisere regelverk av EØS-opprinnelse og deltar i ulike former for utviklings- og strategiarbeid gjennom EU-programmer. Oslo kommune ønsker å trekke fram følgende områder hvor kommunen i stor grad er påvirket av EØS-avtalen.

Offentlige anskaffelser

Sejrerstedutvalgets rapport omtaler offentlige anskaffelser ved flere anledninger og spesielt i kapittel 15.6. En av utvalgets anbefalinger er også å ”foreta en kritisk gjennomgang av hvordan reglene om offentlige anskaffelser utformes på nasjonalt nivå innenfor rammene av EU/EØS-retten”. Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling.

Oslo kommune mener hensiktsmessigheten av at Norge skal ha egne nasjonale terskelverdier som er lavere en EØS-terskelen bør vurderes. Det samme gjelder spørsmålet om at reglene i Norge er gitt anvendelse også på *uprioriterte tjenester*.

Utredningen viser at ca 60 % av totale offentlige anskaffelser skyldes norske krav – ikke EØS-regelverket. I tillegg vises det i utredningen til at utviklingen av det særnorske regelverket har gått i retning av et stadig strengere, mer omfattende og mer detaljert regelverk. Dette fører til at en lang rekke offentlige anskaffelser må behandles etter mer detaljerte og formelle prosedyrer enn det som skal til for å ivareta de hensynene som bærer regelverket. I tillegg fører det til at reglene får anvendelse på områder der det kan diskuteres hvor godt de passer, som ulike typer tjenester innenfor helse – og sosialsektoren. Når anskaffelsesreglene

gis anvendelse utover det som følger av EØS-retten, medfører det store økonomiske og administrative kostnader som en kan stille spørsmål ved om er i samsvar med formålet om en mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser, jf lov om offentlige anskaffelser § 1. Det vide anvendelsesområdet bidrar også til en massiv rettsliggjøring innen kommunal sektor.

Oslo kommune deltar på seminarer etc. i regi av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) og benytter denne arenaen for utveksling av erfaring og synspunkter, men denne arenaen er mest å regne som en uformell kanal. Oslo kommune mener det kan være fornuftig å opprette et nærmere samarbeid med både Difi og Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet. (FAD). Som en stor innkjøper av varer og tjenester berører Oslo kommune flere problemstillinger som er av relevans for etterlevelsen av EØS-avtalen. Samtidig vil den omfattende praktiske befatningen med regelverket være et nyttig bidrag for nasjonale instanser, og utveksling av erfaringer kan gi relevante innspill til forbedring av innholdet i og implementering av EØS-regelverk på anskaffelsesområdet.

Arbeidsliv

Arbeidsinnvandringen fra EU og arbeidet mot såkalt *sosial dumping* er viet mye plass i utredningen. Rapporten påpeker at innvandring fra EU-land har blitt en forutsetning for vekstevnen i norsk økonomi. Innenfor bygg- og anleggsbransjen har tilgangen til ledig og kvalifisert arbeidskraft bidratt til å øke produksjonskapasiteten. I årene mellom EU-utvidelsen og finanskrisen (2008) ble det igangsatt nær dobbelt så store volumer med nye bygg i Oslo som i perioden før 2004. Siden 2004 har antallet innvandrere fra Sentral- og Øst-Europa økt betraktelig. I samme periode vet vi at en stor andel sysselsatte jobber på korttidskontrakter og således ikke innvandrer til Norge. På denne måten har et felles arbeidsmarked med EU bidratt til gode betingelser for f.eks. utbygging i Oslo.

Kommunen har i de siste årene vært involvert i flere saker som omhandler forståelsen av "Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår ved offentlige kontrakter" – omtalt i utredningen punkt 16.6.6.. Som det fremkommer av utredningen, er forholdet mellom forskriften og EØS-avtalen gjenstand for diskusjon mellom ESA og norske myndigheter. Kommunen vil fremheve at det også er andre problemstillinger knyttet til forskriften – og det offentliges oppfølging av disse kontraktsbestemmelsene - som med fordel kunne vært nærmere avklart. Kommunene skal følge opp bestemmelser hvor det kreves at leverandøren tilbyr sine ansatte "lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje". Kommunens erfaring er at det kan være vanskelig å fastslå hva som kan anses som gjeldende landsomfattende tariffavtale, og at det også kan være vanskelig å fastslå om summen av tilbudte lønns- og arbeidsvilkår er i henhold til en slik tariff. For at kontraktsoppfølgingen fra kommunenes side skal bli reell og effektiv, mener vi det er behov for en avklaring og forenkling.

Det fremgår av utredningen punkt 10.4.2, at saker som omhandler **arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelser** er den nest største kategorien av EU-EØS-rettslige saker som har vært behandlet i norske domstoler i perioden 1994 – 2011. Tallene er ikke overraskende fordi rettstilstanden er noe uklar. Dette har dels sammenheng med at EU-domstolens tolkning av regelverket ikke alltid synes konsistent. Dels har det sammenheng med at norsk lovgiver i liten grad har regulert de intern-rettslige spørsmål som har oppstått som en konsekvens av de implementerte bestemmelsene. Her må særlig problemstillingen knyttet til arbeidstakernes eventuelle valgrett ved virksomhetsoverdragelser fremheves. Arbeidsdepartementet uttalte i 2005 at det var "grunn til å foreta en ny vurdering av om arbeidstaker skal ha valgrett, om den i tilfelle skal lovfestes og hvilken rekkevidde den skal ha" (Ot.prp.nr.24 (2005 – 2006), kap 7). Det ble varslet at spørsmålet krevde ytterligere utredning. Etter det kommunen kjenner til, har departementet så langt ikke initiert noen

utredning. Spørsmål knyttet til valgrett er særlig aktuelt for Oslo kommune, som er en stor arbeidsgiver med årlige virksomhetsoverdragelser. Uklarheten i dagens rettsituasjon er problematisk. Oslo kommune ønsker at en slik utredning nå gjennomføres, og at det fører til en revisjon av det norske regelverket knyttet til virksomhetsoverdragelser.

Miljø, renovasjon og klima

Rapporten konkluderer med at EØS-avtalen ut i fra et miljøhensyn har bidratt til en positiv utvikling og praksis i Norge. Oslo kommune har store ambisjoner på miljøområdet og vil søke om å bli European Green Capital i 2016. Kommunen støtter utvalgets konklusjon selv om implementeringen av krav og ansvar f. eks i forurensningsforskriften hvor flere EU-direktiver er implementert, vanddirektivet og plandirektivet kan være en utfordring.

Oslo kommune erfarer at Oslo, gjennom sitt engasjement i EUROCITIES, i mange tilfeller er mer aktive i å påvirke EU-systemet enn f. eks Klima- og forurensningsdirektoratet. Dette gjelder for eksempel i revisjon av direktiv på luftkvalitet hvor Oslo bidrar aktivt med innspill til EUROCITIES' byrepresentanter i Kommisjonens stakeholders expert group. Oslo kommune ønsker mer dialog nasjonalt om EU regelverk på området.

Som NOU2012:2 påpeker, har nye lover og forskrifter innenfor miljø- og avfallsområdet ført til at myndighetsutøvelsen på dette området har endret karakter. Der det tidligere har vært en utpreget fullmaktslovgivning, der forvaltningen i stor grad utviser skjønn fra sak til sak, finnes det i dag et presist regelverk med spesifikke krav (for å sikre tilnærmet lik rettspraksis i hele EØS-området).

Oslo kommunes energigjenvinningsvirksomhet driver offentlig tjenesteproduksjon (Services of general interest) og er avhengig av nært samspill med næringsaktører. Dette skaper utfordringer for organisering og finansiering av virksomheten. Et annet punkt innen forholdet til EØS/EU er nærhetsprinsippet. Dette medfører at det kan være problematisk å oppnå forståelse for at bruk av restavfall etter sortering er gunstig både for miljø- og energiutnyttelse selv etter transport på 1500 km eller mer. For Oslo kommune hadde det vært gunstig med en mer betinget bruk av nærhetsprinsippet.

Klimaområdet er et sentralt samarbeidsområde innen EU, og Oslo signerte i 2009 Covenant of Mayors – ordføreravtalen om reduksjon i klimagassutslipp. Kommunen har store ambisjoner på klimaområdet og har som mål å redusere sine klimagassutslipp med 50% i forhold til 1991 nivå innen 2030, og bli klimagassnøytral innen 2050.

EU har utarbeidet en rekke krav til den tekniske standarden til nyttekjøretøyer så vel som alminnelige motorkjøretøyer. Kravene er utformet bl.a. med henblikk på å begrense forurensning. Bruk av såkalte euroklasser til å regulere utslippene fra ulike typer kjøretøy har ført til en positiv utvikling på partikkelforurensning, men har ikke bidratt til å redusere konsentrasjoner av nitrogendioksid som nå er blitt en stor utfordring i Oslo og andre norske byer. Det bør vurderes om euroklassene bør endres slik at de stiller krav til nitrogendioksid og ikke bare NOx som er tilfellet i dag. I denne sammenheng vil kommunen påpeke at EUs standard testsykluser som skal verifisere at utslipp fra nye kjøretøy er i tråd med gjeldende euroklasser, bør revideres slik at de gjenspeiler virkelig kjøreforhold også under nordeuropeiske klimatiske forhold.

Samferdsel

Også på samferdselsområdet er en rekke direktiver relevante for Oslo kommune. Ulike direktiver har effekt på vei- og trafikkarbeidet i Oslo. Det er vesentlig at Statens vegvesen kommuniserer forhold som oppstår gjennom vedtak /lover og regler fra nye direktiver, som:

- Tunneldirektivet for bedre tunnelsikkerhet.

- ITS direktivet for tjenestekontinuitet i Europa. Dette er bruk av nye systemer for trafikkstyring, trafiksikkerhet mv. Herunder er Personvern et viktig felt.
- INSPIRE direktivet om tilgang og utvikling innen geodata området
- Et nytt direktiv om bedre samarbeid om håndhevelse av trafikkvedtekter.

Vedrørende teknologiutvikling og standardisering kan vi henvise til utviklingsverktøy innenfor virkemiddelapparatet for FOU. Norge gir store bidrag til EU's rammeprogram for forskning og utvikling. Her er det muligheter for teknologiutvikling som kan komme kommunenes ulike forvaltningsoppgaver til gode. Forskningsrådet og andre statlige organer som er involvert i søknadsprosessene må fremme bruk av dette virkemiddelapparatet. Et nytt program, Horizon 2014-2020, er på trappene. Det må legges opp til tyngre kommunal deltakelse. Dette har blant annet sammenheng med rekrutteringsarbeidet og for utviklende oppgaver for våre medarbeidere. Samarbeid innen teknologiutvikling er viktig for mange områder for Oslo kommune. I den forstand kommer også behovet for internasjonal standardisering. Det er viktig at kommunesektoren kan være premissgiver innen standardisering. Kommunen deltar i enkelte standardiseringsprosesser, og det bør legges til rette for en økt tilstedeværelse i slike prosesser.

Næringsliv

EU/EØS-regelene om de fire friheter berører næringslivet og næringspolitikken i stor grad og påvirker muligheten for regional tilrettelegging og rammebetingelser for næringslivet. Reglene gir private borgere og bedrifter rettigheter, beskytter mot forskjellsbehandling og restriksjoner. Reglene gjør det enklere å etablere virksomheter, lettere å få tilgang til et større marked, skaper likere vilkår på markedet, beskytter mot proteksjonisme i andre land, stimulerer investeringer og sikrer tilgang på arbeidskraft. Det er positivt også for regional næringsutvikling i Osloregionen.

Oslo kommune er enig med utvalgets flertall at EU/EØS-reglene om de fire friheter, statsstøtte og offentlige anskaffelser til dels er kompliserte. Det er en utfordring for regional og lokal forvaltning. Det er viktig at kommunen har tilgang til den ekspertise som er nødvendig for å forholde seg korrekt til EU/EØS-kravene. Dette kan også bidra til bedre dialog og samhandling med de enkelte fagdepartementene.

Programdeltakelse og samarbeid

Oslo kommune er aktiv bruker av ulike EU-programmer.

Interreg

Oslo kommune har deltatt i Interreg –prosjekter siden Interreg III perioden. Tematisk har deltakelsen vært størst der det er sammenfall mellom Oslo kommune og Interreg-programmenes prioriteringer, dvs. infrastruktur og transport, næringsutvikling med fokus på SMB, samt innovasjon.

Regionale myndigheters tilgang til EUs regionale programmer, inkludert Interreg-programmet, er positivt for Oslo og bidrar til å styrke kommunens virkemiddelportefølje i næringspolitikken.

Oslo kommune mener det er viktig at Norge deltar i Interreg-programmene og at bevilgningene er tilstrekkelige i forhold til finansieringen fra EU. Kvaliteten i programsamarbeidet forringes når omfanget og forutsigbarheten for finansieringen av norsk deltakelse er klart mindre enn for samarbeidspartnere fra EU-landene.

En formalisering av Norges tilknytning til Interreg-programmene bør vurderes

Det bør også gjennomføres en evaluering av programdeltakelsen hvor fylkeskommunene og kommunene får anledning til å gi innspill. Kommunen eller fylkeskommunen er ikke alltid selv partner i prosjekter, men kan være bidragsyter til at andre organisasjoner blir partnere. Således kan kommunen/fylkene ha innspill til kommende programperiode som ikke blir fullt ut dekket opp av eventuelle brukerevalueringer.

For Oslo kommune er deltakelsen i PROGRESS viktig. Forvaltningen av dette programmet er imidlertid så fragmentert og informasjonen så lite tilgjengelig at programmet i praksis ikke lar seg benytte. I den grad Oslo kommune har deltatt i prosjekter i PROGRESS har prosjektene hatt sitt utspring i EUROCITIES-arbeidsgrupper. Oslo kommune ber om at man utvikler bedre informasjon, veiledning og rådgivning for PROGRESS og at man i de utlysninger som er aktuelle utenfor statsforvaltningen aktivt søker etter norske deltakere.

EØS-finansieringsordningene

Oslo kommune arbeider for å bidra solidarisk til utvikling og forbedring av tjenestetilbudet i våre samarbeidsbyer i Øst-Europa. I løpet av 2012 vil de første utlysningene i EØS-finansieringsmekanismene for programperioden 2009-2014 bli gjort tilgjengelige for mottakerlandene. Oslo kommune har vært partner i en rekke prosjekter i forrige periode, og samarbeidet i all hovedsak med Warszawa. Oslo kommune mener det er uheldig for kontinuiteten og innholdet i samarbeidet med våre østeuropeiske samarbeidsbyer at forhandlingene om neste periode av EØS-finansieringsordningene (2009-2014) har trukket ut i tid.

4. EU/EØS-KUNNSKAP

Utvalget understreker at det er manglende kunnskap om EØS i Norge og at velgerne, og borgerne, ikke vet hvor integrert Norge er i EU. Det er viktig at man styrker kunnskapen om EØS i kommunene og i statsforvaltningen. Utredningen er i seg selv et meget godt bidrag i så måte da den beskriver Norges forhold til EU og hvordan Norge forvalter samarbeidet internt.

For Oslo kommunes side er det viktig å øke kunnskap og bevissthet hos politikere så vel som i administrasjonen. Et at kommunens viktigste verktøy er Osloregionens Europakontor som er vårt kompetansesenter i Brussel. De tilbyr løpende informasjon, kursing og hospitering.

Ordningen med nasjonale eksperter i EUs institusjoner og andre hospitantordninger må utvikles til å omfatte deltakere fra kommunal sektor. Kommunalt og regionalt nivå bør kunne søke stillinger som nasjonale eksperter i EUs institusjoner. Kommunalt ansatte vil kunne besitte nyttig kompetanse for Kommisjonen og Norge og vedkommende vil kunne bli en viktig ressurs etter endt opphold i Brussel. Departementene har gjennom UD en ordning med hospitanter til Kommisjonen hvert halvår. Tidligere disponerte kommunesektoren, gjennom KS, en av disse plassene. UD bør også gjeninnføre ordningen plasser til KS'/kommunesektorens disposisjon i sin halvårige hospitantordning. Dette var en ordning som var verdsatt blant fylker og kommuner og som nå har blitt avsluttet. I tillegg til at kommuneansatte vil kunne få tilegnet seg nye erfaringer og kompetanse, vil det også kunne være et ledd i å styrke kunnskapen om EØS' innvirkning på kommunesektoren i statsforvaltningen.

Byrådets kontor, den 08.05.2012

